

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 406

Globalizacja – gra z dodatnim czy ujemnym wynikiem?

Redaktorzy naukowci
Małgorzata Domiter
Bogusława Drelich-Skulska
Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Aleksandra Śliwka
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Beata Mazur
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-543-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
53-345 Wrocław, ul. Komandorska 118/120
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp.....	9
------------	---

Część 1. Międzynarodowe przepływy towarów, usług i kapitałów w dobie procesów globalizacji

---

Dominika Brzęczek-Nester: Polski eksport w latach 1999-2014 – kluczowe tendencje w ujęciach ilościowym, branżowym i geograficznym	15
Agnieszka Hajdukiewicz: Transatlantyckie Partnerstwo Handlowo-Inwestycyjne jako szansa rozwoju eksportu polskich towarów	28
Dorota Agata Jarema: Stosunki handlowe pomiędzy Unią Europejską i Chińską Republiką Ludową po 2001 roku	43
Artur Klimek: Small and medium sized enterprises in international trade: the case of Central and Eastern European countries.....	54
Jan Rymarczyk: Eksport jako forma internacjonalizacji KGHM Polska Miedź S.A.	70
Joanna Skrzypczyńska: Chiny w WTO	86
Marta Wincewicz-Bosy: Wpływ wybranych czynników społecznych na międzynarodowy łańcuch dostaw zwierząt przeznaczenia rzeźnego	93
Wojciech Zysk: Międzynarodowe obroty usługowe w latach 2004-2013	103
Magdalena Myszkowska: Miejsce krajów najsłabiej rozwiniętych w międzynarodowym handlu usługami.....	115
Michał Brzozowski, Paweł Śliwiński, Grzegorz Tchorek: Integracja podejścia makroekonomicznego i portfelowego w analizie czynników determinujących przepływy kapitału międzynarodowego.....	127
Justyna Majchrzak-Lepczyk: Rola branży e-commerce w rozwoju rynku powierzchni magazynowych	140

Część 2. Ugrupowania integracyjne, gospodarki narodowe i inni gracze wobec wyzwania integracyjnego

---

Eric Ambukita: Francja i Afryka: nowa era współpracy gospodarczej	153
Anna Chrzęściewska: Charakterystyka polityki społecznej Meksyku na tle procesów globalizacji	165
Małgorzata Dziembała: Polityka na rzecz wspierania innowacyjności w krajach BRICS na przykładzie Republiki Południowej Afryki	174

Sławomir Wyciślak: Korporacje transnarodowe w warunkach złożoności	186
Anna Janiszewska: Polityka społeczna w krajach europejskich jako odpowiedź na zachodzące zmiany demograficzne	197
Zdzisław W. Puślecki: Unia Europejska wobec bezpieczeństwa ekonomicznego w warunkach globalizacji	210
Katarzyna Żukrowska: Napięcia w sąsiedztwie UE jako czynnik stymulujący zmiany	221

Część 3. Polska w globalnej gospodarce – wybrane problemy

Jarosław Brach: Polski sektor międzynarodowego drogowego transportu ładunków – historia, sytuacja obecna oraz perspektywy i możliwości rozwoju w przyszłości	243
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka: Zmiany na rynku pracy w Polsce na tle przemian zachodzących w krajach UE	268
Bogdan Buczkowski, Agnieszka Kłysik-Uryszek, Aneta Kuna-Marszałek: Polish OFDI – scale, structure and trends	279
Agnieszka Piasecka-Głuszak: Główne przesłanki i napotymane bariery we wdrożeniu <i>kaizen</i> w przedsiębiorstwach na rynku polskim	289
Eugeniusz M. Pluciński: Istota bezpieczeństwa ekonomicznego Polski z perspektywy globalizacji regionalnej i światowej. Wybrane aspekty	306

Część 4. Znaczenie komunikacji i marketingu dla kształtowania postaw w globalnej gospodarce

---

Karolina M. Klupś-Orłowska: Private English tutoring industry in China on the example of the activity of New Oriental Education & Technology Group	323
Aleksandra Kuźmińska-Haberla, Monika Chutnik: Szkolenia międzykulturowe jako sposób na zwiększenie konkurencyjności polskich inwestorów na rynkach zagranicznych	333
Agata Linkiewicz: Ewolucja marketingu szeptanego jako narzędzia komunikacji marketingowej w świetle rozwoju technologii informacyjnych	346
Barbara Szymoniuk: Globalne marnotrawstwo zasobów – wyzwanie dla zrównoważonego marketingu	358

Część 5. Państwo w globalnej gospodarce

Lidia Mesjasz: Koszty restrukturyzacji zadłużenia zagranicznego państwa...	369
Dorota Michalak: Przemiany strukturalne na rynku pracy jako efekt zmian klimatycznych	382
Michał Nowicki: Sanckje jako wolicjonalny środek wywierania presji na państwa naruszające ład międzynarodowy	391

Summaries

Part 1. International flows of foods, services and capitals at the time of the globalization processes

---

Dominika Brzęczek-Nester: Polish export in 1999-2014 – key trends in quantitative, structural and geographical terms	15
Agnieszka Hajdukiewicz: Transatlantic Trade and Investment Partnership as a development opportunity for the exports of Polish goods	28
Dorota Agata Jarema: Trade relations between the European Union and the Peoples Republic of China after 2001	43
Artur Klimek: Małe i średnie przedsiębiorstwa w handlu międzynarodowym. Przykład krajów Europy Środkowej i Wschodniej	54
Jan Rymarczyk: Export as a form of KGHM Polska Miedź S.A. internationalization	70
Joanna Skrzypczyńska: China in the WTO	86
Marta Wincewicz-Bosy: Influence of some social factors on the international supply chain of animals for slaughter destination	93
Wojciech Zysk: International turnover service in the years 2004-2013	103
Magdalena Myszowska: The importance of least developed countries in the global services trade	115
Michał Brzozowski, Paweł Śliwiński, Grzegorz Tchorek: Integrated macroeconomic and portfolio approach in the analysis of the international capital flows determinants	127
Justyna Majchrzak-Lepczyk: Role of e-commerce industry in the development of the market for warehouse space	140

Part 2. Integration groups, national economies and other players towards integration challenge

---

Eric Ambukita: France and Africa: a new era of economic cooperation	153
Anna Chrzęściewska: The characteristics of social policy of Mexico on the basis of processes of globalization	165
Małgorzata Dziembala: The policy promoting innovation in the BRICS countries – the case of the Republic of the South Africa	174
Sławomir Wyciślak: Transnational corporations under complexity	186
Anna Janiszewska: Social policy in the European countries as a response to the demographic changes	197
Zdzisław W. Puślecki: European Union in the face of the European security in the conditions of globalization	210
Katarzyna Żukrowska: Tension in the neighborhood of the European Union as a factor stimulating changes	221

Part 3. Poland in global economy – selected problems

Jarosław Brach: Polish sector of international road freight transport hauliers – history, contemporary situation and the perspective and possibilities of its development in the future	243
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka: Changes on the labor market in Poland compared to the changes taking place in the EU.....	268
Bogdan Buczkowski, Agnieszka Kłysik-Uryszek, Anetta Kuna-Marszałek: Polskie inwestycje bezpośrednie – skala, struktura, tendencje.....	279
Agnieszka Piasecka-Głuszak: Main reasons and faced barriers in implementing kaizen in enterprises on the Polish market	289
Eugeniusz M. Pluciński: The essence of the economic security of Poland from a perspective of regional and worldwide globalisation	306

Part 4. Importance of communication and marketing for shaping attitudes in global economy

---

Karolina M. Klupś-Orłowska: Rynek prywatnych korepetycji w Chinach na przykładzie działalności New Oriental Education & Technology Group...	323
Aleksandra Kuźmińska-Haberla, Monika Chutnik: Intercultural trainings as a way of increasing the competitiveness of Polish investors in foreign markets.....	333
Agata Linkiewicz: Evolution of word-of-mouth marketing as a tool of marketing communication in the light of IT development	346
Barbara Szymoniuk: Global waste of resources – a challenge for sustainable marketing	358

Part 5. State in global economy

Lidia Mesjasz: The costs of sovereign debt restructurings	369
Dorota Michalak: Structural changes in the labor market as a result of climate changes	382
Michał Nowicki: Sanctions as a volitional means of impact on states infringing international order.....	391

Dorota Agata Jarema

Uniwersytet Wrocławski
e-mail: dorotajarema@gmail.com

STOSUNKI HANDLOWE POMIĘDZY UNIĄ EUROPEJSKĄ I CHIŃSKĄ REPUBLIKĄ LUDOWĄ PO 2001 ROKU

TRADE RELATIONS BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND THE PEOPLES REPUBLIC OF CHINA AFTER 2001

DOI: 10.15611/pn.2015.406.03

JEL Classification: F59

Streszczenie: Pierwsza umowa handlowa pomiędzy ChRL i Wspólnotami Europejskimi podpisana została w 1978 roku, później stosunki te rozwijały się w ramach dialogów i odrębnych umów dotyczących poszczególnych sektorów. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie dwustronnych stosunków handlowych pomiędzy UE i ChRL z punktu widzenia głównych strategii i aktów prawnych regulujących te stosunki. W dalszej części artykułu została zamieszczona analiza następujących dokumentów: *Strategii UE wobec Chin na lata 2002-2006*, *Dokumentu programowego w sprawie handlu i inwestycji UE-Chiny – konkurencja i partnerstwo*, *Komunikatu Komisji Europejskiej: UE-Chiny – Bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność*, *Strategii Unii Europejskiej wobec Chin na lata 2007-2013* oraz *Strategii współpracy pomiędzy Unią Europejską i Chinami 2020*.

Słowa kluczowe: relacje pomiędzy UE i Chinami, dialog UE-Chiny, Strategia UE wobec Chin 2002-2006, Strategia UE wobec Chin 2007-2013, Strategia UE wobec Chin – agenda 2020.

Summary: The first trade agreement between the Peoples Republic of China and the European Communities was signed in 1978. Afterwards these relations were the foundation for the dialogue and separate agreements on specific sectors. Since then the interest in China (from the EU side) and in the EU (from Chinese side) has been growing. Despite a trend in repetition of subsequent agreements and declarations of the same goals and objectives, the dialogue between the EU and China in this period of time has gradually expanded and strengthened. Unfortunately it can be concluded that this dialogue is mainly on a declarative level, not transformed into tangible actions at the level of real cooperation, thus it is not fully effective, and in some areas it does not give the expected results. The purpose of this article is to present the bilateral trade relations between the EU and China in terms of the main strategies and regulations governing these relations. The rest of this article presents the analysis of the following documents: *Country Strategy Paper 2002-2006*, *EU-China: Closer partners*,

growing responsibilities (with Commission working document: A policy paper on EU – China trade and investment: Competition and Partnership), Country Strategy Paper 2007-2013 and EU-China 2020 Agenda.

Keywords: relations between the EU and China, dialogue between EU and China, Country Strategy Paper 2002-2006, Country Strategy Paper 2007-2013, EU–China 2020 Agenda.

1. Wstęp

Pierwsza umowa handlowa pomiędzy Chinami i Wspólnotami Europejskimi podpisana została w 1978 roku, później stosunki te rozwijały się w ramach dialogów i odrębnych umów dotyczących poszczególnych sektorów. Od tego czasu wzrasta zainteresowanie najpierw Wspólnot Europejskich, a następnie Unii Europejskiej Chińską Republiką Ludową. Państwo to dzięki względnie stałemu i dynamicznemu rozwojowi gospodarczemu stale wzmacnia swoją pozycję zarówno w Azji, jak i na świecie. Chiny z powodzeniem pogłębiają też swoje wpływy na kontynencie afrykańskim oraz w Ameryce Południowej. Biorą one większy udział w formach współpracy bilateralnej, a dzięki kolejnym reformom i modernizacji dokonały one prawdziwego „cywilizacyjnego skoku”. Dzięki temu Chiny stały się dogodnym rynkiem do lokowania kapitału, zakładania przedsiębiorstw oraz do prowadzenia handlu.

Z jednej strony Chiny są jednym z głównych partnerów handlowych UE i olbrzymim rynkiem do zagospodarowania, z drugiej strony są one coraz bardziej liczącym się konkurentem Unii Europejskiej w gospodarce światowej. Należy w tym miejscu zwrócić również uwagę na fakt nieproporcjonalnych stosunków pomiędzy Chinami i UE w różnych obszarach. Dominują tu kontakty gospodarcze, skupione ściśle na określonych dziedzinach, natomiast słabo rozwinięty został dialog o charakterze politycznym. Ponadto mamy tutaj do czynienia z różną wzajemną percepcją stron – przede wszystkim Chiny, podobnie jak Federacja Rosyjska w latach dziewięćdziesiątych, wydają się nie dostrzegać głębokości integracji i wzajemnych powiązań państw europejskich, stąd też ich polityka nastawiona jest raczej na kontakty bilateralne w szczególności z Wielką Brytanią, Niemcami i Francją, odgrywającymi z punktu widzenia Chin główną rolę w UE.

Rozkwit wymiany handlowej pomiędzy Unią Europejską i Chinami przypadł na rok 2006, kiedy to Unia Europejska stała się pierwszym partnerem handlowym Chin, a Chiny dla Unii – drugim¹. Wśród krajów Unii Europejskiej największymi partnerami handlowymi Chin są kolejno: Niemcy², Holandia oraz Wielka Brytania, następnie Włochy i Francja. Pod względem struktury wymiany zarówno w przypadku eksportu i importu zasadniczą większość handlu stanowią towary przetworzone.

¹ K. Hołdak, A. Konarzewska, *Stosunki Unii Europejskiej z Chinami*, s. 281-282, źródło: http://www.bbn.gov.pl/dokumenty/5-6_stosunki_ue_z_chinami.pdf (ostatnia aktualizacja 1.12.2010 r.).

² Ponadto Republika Federalna Niemiec jest jedynym państwem członkowskim UE, które nie odnotowało ujemnego bilansu w handlu z Chinami.

W latach 2000-2006 zarówno eksport jak i import wzrósł ponad dwukrotnie (co jest związane ze wstąpieniem Chin do WTO oraz co za tym idzie – postępującą liberalizacją w obszarze handlu zagranicznego z Chinami).

W dalszej części artykułu zostaną omówione główne strategie i dokumenty wyznaczające ramy kontaktów pomiędzy Unią Europejską i Chinami w latach 2002-2014.

2. Strategia Unii Europejskiej wobec Chin na lata 2002-2006

Zmiany, jakie zaszły na arenie międzynarodowej, a co za tym idzie – również w stosunkach dwustronnych pomiędzy Chinami i UE doprowadziły do sformułowania strategii wobec Chin, która określała cele i formy współpracy obu podmiotów w okresie 2002-2006. Głównymi przesłankami jej powstania były przede wszystkim umożliwienie lepszej i co za tym idzie – skuteczniejszej realizacji celów zawartych we wcześniejszych dokumentach. Zapis art. 177 TWE mówiący o tym, że polityka Wspólnoty, jako uzupełnienie polityk państw członkowskich, ma za zadanie sprzyjać trwałemu rozwojowi gospodarczemu państw rozwijających się, wspomagać harmonijne i stopniowe włączanie się tych państw do gospodarki światowej oraz wspierać walkę z ubóstwem w krajach rozwijających się. Kolejnym ważnym aspektem było zakończenie negocjacji z WTO w lipcu 2001 roku, co w znacznym stopniu wpłynęło na zmianę polityki handlowej Chin³.

W chwili tworzenia strategii na lata 2002-2006 Chiny były siódmą gospodarką na świecie, w 2000 roku rozpoczęły współpracę z państwami afrykańskimi, zacieśniono również więzy ekonomiczne z Rosją, jednocześnie Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych zaakceptowało kolejny plan pięcioletni – Wielką zachodnią strategię rozwoju, mającą na celu rozwój i modernizację regionów zachodnich. Nie zostały jednak w pełni rozwiązane wcześniejsze kwestie: reformy administracyjne, kwestia walki z korupcją, nielegalna migracja, handel ludźmi, spory terytorialne oraz problematyka praw człowieka⁴. Podczas tworzenia tej strategii

³ Zob. również: W. Huang, *Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gospodarczego Chin w latach dziewięćdziesiątych*, [w:] *Chiny. Rozwój społeczeństwa i państwa na przełomie XX i XXI wieku*, (red.) Tomala K., Gawlikowski K., Instytut Studiów Politycznych PAN, Wydawnictwo TRIO, Warszawa 2002, s. 127. W 1986 ChRL wystąpiła o przywrócenie statusu strony porozumienia GATT, a w grudniu 1995 roku – o przyjęcie do porozumienia WTO, wtedy też zmieniono status Chin z obserwatora w GATT na status stowarzyszeniowy z WTO. Same negocjacje dotyczące przyjęcia Chin do WTO jako pełnoprawnego członka były długie i zdecydowanie trudne (głównie ze względu na stanowisko USA i UE – spory pomiędzy tymi podmiotami wpływały niekorzystnie na proces negocjacji, np. w przypadku różnego stanowiska dotyczącego udziałów amerykańskiego AIG w jego filiach w Szanghaju i Kantonie). Negocjacje zakończyły się w lipcu 2001 roku – Chiny zgodziły się podpisać porozumienie o technologiach informacyjnych oraz znieść większość taryf do 2003 oraz zlikwidować nierównoprawne traktowanie przedsiębiorstw zagranicznych i osób fizycznych w zakresie handlu zagranicznego i importowania dóbr.

⁴ *Strategia wobec Chin na lata 2002-2006*, źródło: http://eeas.europa.eu/china/csp/02_06_en.pdf (ostatnia aktualizacja: 20.03.2015 r.), s. 6-17.

Komisja Europejska skupiła się na trzech priorytetach (oraz kwestiach związanych z rolnictwem i produkcją żywności) opisanych wraz z wykazem państw, które je realizują bądź sponsorują programy w ramach poszczególnych celów⁵.

Komisja Europejska zatwierdziła tę strategię 25 lutego 2002 roku. Na realizację założeń strategii przeznaczono 250 milionów euro – po 50 na każdy jej rok. Poszczególne programy mogą realizować więcej niż jeden priorytet, powinny one również wspierać działania podjęte przez stronę chińską, w szczególności uzupełniać się z założeniami Wielkiej zachodniej strategii rozwoju. Strategia jest kontynuacją wcześniejszej polityki wobec Chin przedstawionej w dokumentach z 1998 i 2001 roku. Jej cele zostały ponownie wymienione w 2003 roku⁶. W lutym 2004 odbyło się seminarium w Pekinie, podczas którego omówione zostały powyższe dokumenty i obie strony zgodziły się co do kwestii wyznaczonych obszarów współpracy, a także rozwijania ich poprzez dwustronny dialog dotyczący poszczególnych obszarów oraz rozwój strategicznego partnerstwa.

Podczas realizacji Strategii na lata 2002-2006 Komisja Europejska opracowała i wydała dokument pt. *Bliższa współpraca: wspólne interesy i wyzwania w dialogu pomiędzy UE i ChRL z 2003 roku*. Stanowi on przedłużenie dotychczasowych działań z zakresu budowania współpracy pomiędzy ChRL i UE. Dyskusje podczas spotkań Rady ukazały, iż cele sformułowane w komunikacie z 1998 roku i kontynuowane w strategii z 2001 roku pozostają w większości nadal aktualne i pozwalają na realizowanie współpracy na w miarę zadowalającym poziomie, dlatego też warto je kontynuować przy jednoczesnym uaktualnieniu ich do zmieniającej się sytuacji na arenie międzynarodowej⁷.

W dziedzinie rozwijania współpracy gospodarczej i liberalizacji handlu pomiędzy stronami Komisja Europejska dostrzega duży postęp. Swoją pracę zintensyfikowała Izba Handlowa UE w Chinach, z powodzeniem też działały dialogi sektorowe, w efekcie których doszło do podpisania umowy na temat transportu morskiego, podjęto dalsze negocjacje w celu rozwijania współpracy w ramach programu GALILEO oraz planowane było w najbliższym terminie zakończenie rozmów dotyczących zawarcia porozumienia o zwalczaniu fałszerstw oraz rozpoczęcie dużego programu wzmacniania współpracy sektorowej, którego budżet szacowany był na 15 mln euro. Wśród proponowanych dalszych działań możemy łatwo wyróżnić kilka głównych „poddziedzin” – kwestię przystąpienia Chin do WTO, problematykę integracji gospodarczej w regionie, wzmocnienie dwustronnego programu rozwijania współpra-

⁵ Zob. szerzej na ten temat: *Strategia wobec Chin na lata 2002-2006...*

⁶ Zob.: *A maturing partnership – shared interests and challenges in EU-China relations*, COM (2003) 533 of 10/09/03, źródło: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0533:FIN:EN:PDF> (ostatnia aktualizacja: 19.03.2015 r.).

⁷ Z tej racji w dalszym omówieniu tego dokumentu nie będę wyjaśniała poszczególnych celów i obszarów współpracy, by w efekcie skupić się jedynie na nowych inicjatywach i zmianach, jakie zostały wprowadzone przez strategię z 2003 roku, jednocześnie z racji, iż dokument powstał w trakcie realizacji Strategii na lata 2002-2006, w sposób naturalny jest on z nią zbieżny.

cy handlowej i przemysłowej, wykorzystanie procesu rozszerzania się UE w rozwoju handlu pomiędzy stronami, kwestie z zakresu zabezpieczenia realizacji norm sanitarnych oraz zasad BHP, rozwijanie dialogu sektorowego (w tym współpracy w ramach programu GALILEO, podjęcie wspólnych inicjatyw z zakresu ochrony środowiska, wykorzystania i badań nad energią atomową itd.)⁸.

Nowym zagadnieniem poruszonym w tym dokumencie jest kwestia przebudowy istniejącego już dialogu UE-ChRL oraz metod współpracy pomiędzy stronami. Pojawienie się tej kwestii jest spowodowane przede wszystkim zwiększeniem się liczby obszarów objętych dialogiem dwustronnym oraz stały rozwój współpracy niemal wszystkich dziedzin. Komisja europejska wskazuje tutaj przede wszystkim konieczność wzmocnienia rangi szczytów UE-Chiny do poziomu głów państw, rozważenia zaproszenia prezydenta Hu Jintao do Brukseli w celu podkreślenia pozytywnego kierunku rozwoju współpracy pomiędzy stronami⁹.

W celu realizacji strategii stworzono szczegółowe programy, kolejno na lata 2002-2004 i 2005-2006¹⁰. Program na lata 2002-2004 obejmował 150 milionów euro. W 2006 roku Komisja Europejska opublikowała *Dokument programowy w sprawie handlu i inwestycji UE-Chiny. Konkurencja i partnerstwo*, który wraz z *Komunikatem Komisji Europejskiej: UE- Chiny. Bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność* stał się podstawą do stworzenia nowej strategii zaplanowanej do realizacji w latach 2007-2013¹¹.

2.1. Dokument programowy w sprawie handlu i inwestycji UE-Chiny. Konkurencja i partnerstwo

Komisja Europejska w *Dokumencie Programowym w sprawie handlu inwestycji UE – Chiny (...)* opisuje dość szeroko zmiany, jakie zaszły gospodarce chińskiej od 1980 roku, wskazuje na możliwe konsekwencje związanej z nimi wzrastającej pozycji ChRL na świecie oraz zarówno wskazuje dalsze „braki”, które wpływają negatywnie na stan współpracy pomiędzy nimi w sferze gospodarczej i handlowej, jak i przedstawia proponowane zalecenia ze strony UE, których realizacja mogłyby pozytywnie wpłynąć na dalszy przebieg kontaktów handlowych i gospodarczych pomiędzy Chinami i UE¹².

⁸ *Dokument programowy Komisji Europejskiej, Bliższa współpraca: wspólne interesy i wyzwania w dialogu pomiędzy UE i ChRL* z dnia 10. września 2003 roku, COM (2003) 533 Final, źródło: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2003/com2003_0533en01.pdf (ostatnia aktualizacja: 1.12.2010 r.), s. 17-21.

⁹ *Ibidem*, s. 25-26.

¹⁰ National Indicative Programme (NIP).

¹¹ Jednocześnie można je uznać za pewne podsumowanie zmian jakie zaszły zarówno w samych Chinach, jak i w obszarze kontaktów między ChRL i UE.

¹² *Dokument programowy w sprawie handlu i inwestycji UE – Chiny. Konkurencja i partnerstwo z dnia 24. października 2006 roku*, COM (2006) 632 Final, źródło: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0632:FIN:PL:PDF> (ostatnia aktualizacja 1.12.2010 r.).

Od 1980 roku tempo wzrostu gospodarczego w Chinach wynosi średnio 9% rocznie¹³, a udział w światowym PKB – 5% (zwiększyło się ok. dziesięciokrotnie od 1978 roku). Jak już wcześniej pisałam, spowodowane to było wieloma przyczynami – od zmieniającej się sytuacji na arenie międzynarodowej po głębokie reformy ekonomiczne i społeczne. W efekcie tego Chiny w ciągu 25 lat stały się największym na świecie odbiorcą inwestycji zagranicznych, pogłębiły swoją integrację z rynkiem międzynarodowym oraz odnotowały największy na świecie spadek ubóstwa. Z drugiej strony stabilizacja i przyspieszony rozwój gospodarczy Chin pociąga za sobą pewne koszty – w szczególności degradację środowiska naturalnego, zaostrzenie się różnic społecznych itp. Pod kątem współpracy handlowej i ekonomicznej UE z Chinami można dostrzec dwustronne korzyści wynikające z otwarcia się Chin na rynek światowy. Pojawienie się możliwości przenoszenia inwestycji do Chin pozwoliło na obniżenie kosztów produkcji, dzięki czemu niektóre przedsiębiorstwa mogły urentownić swoje filie w krajach europejskich (np. pozostawiając tutaj sekcje przedsiębiorstw odpowiedzialne za badania nad rozwijaniem produkcji, marketing itd.), zwiększanie udziału przedsiębiorstw europejskich w chińskim rynku wspomogło również import z UE do Chin oraz spowodowało przenoszenie nowych technologii do Chin (głównymi dziedzinami tych inwestycji jest produkcja związana z koniecznością wykorzystania wysokiej technologii, przemysł farmaceutycznych, produkcja samochodów oraz maszyn i innych pojazdów). Z drugiej strony stale też wzrasta liczba chińskich inwestycji w Unii Europejskiej – tutaj głównie mamy do czynienia z przenoszeniem wiedzy i praktyki zastosowania sieci logistycznych, dystrybucji oraz sprzedaży. Pomimo obustronnych korzyści wynikających z rozwoju dalszej współpracy handlowej obie strony nadal stosują liczne obostrzenia i bariery handlowe (Chiny – głównie bariery o charakterze administracyjnym i prawnym, UE – głównie bariery celne ograniczające import tanich i niejednokrotnie „średniej” jakości produktów z Chin. Ponadto niektóre działania ze strony chińskiej prowadzą do powstania nieuczciwej konkurencji, są to między innymi działania, takie jak:

- Brak odpowiedniego zabezpieczenie własności intelektualnej i ustawodawstwa w zakresie praw autorskich.
- „Kradzież technologii”.
- Dotacje rządowe dla niektórych przedsiębiorstw.

Do powyższych można dodać jeszcze nieodpowiednie gospodarowanie złożami naturalnymi powodujące zakłócenia na międzynarodowym rynku handlu nimi, olbrzymią degradację środowiska naturalnego odczuwalną nawet w skali globalnej i dużą energochłonność przemysłu.

Wśród wskazań Komisji Europejskiej można wymienić przede wszystkim zwrócenie uwagi, by polityka UE była uczciwa i otwarta oraz zgodna ze wszystkimi re-

---

¹³ W ostatnich latach obserwujemy jednak spadek PKB Chin – w 2014 roku wyniósł on 7,4%, co stanowi najniższy wynik od 1990 roku; T. Stasiuk, *PKB Chin wzrósł najwolniej od 24 lat*, źródło: <http://www.pb.pl/3986139,93046,skb-chin-wzroslo-najwolniej-od-24-lat> (ostatnia aktualizacja: 20.03.2015 r.).

gułami prawa międzynarodowego – tak by to postawa Unii zachęcała do pogłębiania współpracy. Zalecana jest również dalsza liberalizacja handlu poza WTO oraz zwrócenie szczególnej uwagi na przestrzeganie przez obie strony ustaleń WTO, zapewnienie przestrzegania równych reguł przez obie strony (przede wszystkim obustronne wywiązywanie się z zawartych umów międzynarodowych), zachęcanie do dalszej współpracy w postaci realizacji:

- Programów szkoleń językowych.
- Pomocy dla firm europejskich inwestujących w Chinach.
- Przekazania sporów do rozszędzenia na poziomie WTO.
- Szczególnego zwrócenia uwagi na rozwój dialogu pomiędzy UE i Chinami (powinien dotyczyć możliwie jak największej części obszarów).
- Zachęcania Chin do pogłębiania współpracy na poziomie międzynarodowym, w szczególności w obszarze gospodarki i handlu.

2.2. Komunikat Komisji Europejskiej: UE-Chiny. Bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność

Drugi dokument, tj. *Komunikat Komisji Europejskiej: UE-Chiny. Bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność*¹⁴, w podobny sposób podsumowuje ogólny przebieg współpracy pomiędzy Chinami i UE. Generalnie podkreśla on wagę współpracy pomiędzy obiema stronami, jednocześnie wskazując główne obawy wyrażane ze strony Unii Europejskiej oraz pewne przeszkody, które wystąpiły w dialogu pomiędzy nimi, oraz wskazując na konieczność koordynacji polityki państw członkowskich wobec Chin, a także odnosi się do celów przedstawionych w najnowszej strategii przyjętej tego samego dnia, która to, ogólnie rzecz biorąc, stanowi ewidentną kontynuację wcześniejszego kursu polityki Unii wobec ChRL, skupiając się na:

- Wsparciu tworzenia większego pluralizmu i otwartości.
- Harmonizacji rozwoju.
- Poruszeniu kwestii ochrony zasobów naturalnych.
- Współpracy w zakresie: energii, zmian klimatycznych, rozwoju międzynarodowego.
- Zacieśnianiu współpracy bilateralnej.
- Promowaniu bezpieczeństwa międzynarodowego.

3. Strategia Unii Europejskiej wobec Chin na lata 2007-2013

Strategia na lata 2007-2013 wynika bezpośrednio z wniosków uzyskanych podczas przygotowania komunikatów COM(2006) 631 i COM(2006) 632, naturalnie jest ona również logiczną kontynuacją prowadzonej wcześniej polityki. Realizacja strategii

---

¹⁴ *Komunikat Komisji Europejskiej: UE – Chiny Bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność* z dnia 24 października 2006, COM (2006) 631 Final, źródło: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0631:FIN:PL:PDF> (ostatnia aktualizacja 1.12.2010 r.).

finansowana jest z funduszy wspólnotowych, środków uzyskanych z Banku Światowego, UNDP, ADB, oraz od państw trzecich, takich jak Kanada, Norwegia, Japonia i Australia. Cele strategii są następujące¹⁵:

- Udzielenie poparcia oraz pomoc w przeprowadzeniu reform w Chinach, w szczególności w obszarach objętych poszczególnymi dialogami sektorowymi.
- Pomoc w działaniach o charakterze globalnym, zwłaszcza w obszarze ochrony środowiska, energetyki oraz przeciwdziałania zmianom klimatycznym;
- Pomoc w rozwijaniu kapitału ludzkiego.

W celu realizacji tej strategii stworzono Wieloletni Program Ramowy – MIP na lata 2007-2010. Jego budżet wynosi 128 milionów euro, ale konkretne kwoty przeznaczone na poszczególne działania zostaną określone po wizycie delegacji KE. Skupia się on na realizacji następujących priorytetów¹⁶:

1. Priorytet I: Współpraca w obszarach objętych dialogami sektorowymi:

a. Współpraca handlowa UE-Chiny – poprzez działania o charakterze pomocy technicznej mającej na celu pomoc przy tworzeniu i dopasowywaniu legislacji do wymogów WTO, organizacja konferencji, seminariów, przygotowywanie ekspertyz – wszystkie działania mają być jednocześnie uzupełnieniem istniejącego dialogu handlowego pomiędzy stronami; początek 2008/2009 r.;

b. Lotnictwo cywilne – poprzez organizację specjalistycznych szkoleń, w szczególności z zakresu standardów bezpieczeństwa, pomoc przy regulowaniu i tworzeniu standardów technicznych, wymiana specjalistów, organizacja seminariów, zachęcenie do współpracy na różnych szczeblach – od szkolnictwa po współpracę na poziomie odpowiednich ministerstw; od 2008 roku;

c. Sektor finansowy – usługi – poprzez wsparcie specjalistyczne w przeprowadzeniu reform w tym obszarze, rozszerzenie istniejącego dialogu politycznego; od 2008 roku;

d. Pomoc społeczna – pomoc w realizacji działań mających na celu wyrównanie różnic pomiędzy poszczególnymi regionami, wsparcie istniejących reform – głównie dot. służby zdrowia, wzrost pensji w sektorze prywatnym i naukowym; początek 2009 r.;

e. Dialog polityczny – rozwój istniejących dialogów sektorowych, transfer wiedzy i technologii, podniesienie wydajności administracji publicznej w Chinach; od 2008 roku;

2. Priorytet II: Środowisko naturalne, energetyka i zmiany klimatyczne – jest on realizowany poprzez działania mające na celu ulepszenie współpracy w kwestii zmian klimatycznych, lepsze powiązanie legislacji dotyczącej różnych dziedzin związanych z ochroną środowiska i energetyką, bliższą współpracę pomiędzy stro-

¹⁵ *Strategia na lata 2007-2013*, źródło: http://eeas.europa.eu/china/csp/07_13_en.pdf (data ostatniej aktualizacji 19.03.2015 r.), s. 3-15.

¹⁶ *Multiannual Indicative Programme (MIP) 2007-2010*, s. 3-16, źródło: http://eeas.europa.eu/china/csp/07_10_mip_en.pdf (ostatnia aktualizacja: 1.03.2015 r.).

nami na forum międzynarodowym, redukcję wydzielanego dwutlenku węgla oraz emisji pyłów, efektywniejsze wykorzystanie energii; od 2008 roku;

3. Priorytet III: Rozwój kapitału ludzkiego – poprzez działania w postaci organizacji stypendium dla chińskich studentów (przede wszystkim zapewnienie lepszej informacji o nich i, co za tym idzie, dostępu do nich, tak aby wykorzystana została maksymalna ilość środków przeznaczonych na realizację tego celu).

4. Strategia relacji pomiędzy Unią Europejską i Chińską Republiką Ludową. Agenda 2020¹⁷

Podczas Szczytu Unia Europejska-Chińska Republika Ludową w 2013 roku strony zaakceptowały nowy dokument programowy. Dokument ten już we wstępie stwierdza, że proces stopniowego pogłębiania dwustronnych relacji, zwłaszcza od roku 2003, zaowocował wysokim poziomem wzajemnej zależności pomiędzy obydwojma podmiotami. Następnie strony podkreślają, iż współpraca handlowa między nimi jest kluczowa dla rozwoju gospodarczego zarówno obu podmiotów, jak i ogólnie rozumianej gospodarki światowej. Natomiast kontakty handlowe pomiędzy nimi powinny promować uzyskanie wzajemnej korzyści, w tym również powiększenia możliwości udziału w handlu dwustronnym dla małych i średnich przedsiębiorstw.

W zakresie konkretnych ustaleń strategia zawiera następujące zapisy¹⁸:

- Potwierdza znaczenie dorocznego dialogu dot. handlu jako głównego forum zajmującego się planowaniem i kierowaniem relacji handlowych i ekonomicznych pomiędzy Chinami i UE.
- Podkreśla konieczność zakończenia negocjacji w sprawie porozumienia inwestycyjnego UE-Chiny – ma ono dostarczyć prawnej podstawy wzajemnych inwestycji na obu rynkach (przede wszystkim chodzi tu o zapewnienie jednocześnie dalszej liberalizacji stosunków dwustronnych, jaki ochrony inwestorów i ich inwestycji na obu rynkach; co ważne, obie strony pragną stworzyć jedno-brzmiające porozumienie odnoszące się do rynków wszystkich państw członkowskich UE). Ponadto porozumienie to powinno stanowić swoisty fundament, na którym zostanie zbudowana (w dłuższej perspektywie czasowej) strefa wolnego handlu.
- Strony zobowiązują się poprawić koordynację działań, zwłaszcza podejmowanych na poziomie forów i organizacji o zakresie globalnym, takich jak WTO i G20, oraz promować dwustronnie korzystną współpracę pomiędzy Chinami i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, a także z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju.

¹⁷ Zob. szerzej: *EU – China 2020: Strategic Agenda for Cooperation*, źródło: <http://eeas.europa.eu/delegations/china/documents/news/20131123.pdf> (data aktualizacji: 19.03.2015 r.).

¹⁸ *Ibidem*, s. 5-7.

- Konieczność wzmocnienia dialogu w dziedzinie ochrony własności intelektualnej (przede wszystkim zwalczanie piractwa komputerowego oraz fałszerstwa).
- Potwierdzenie zaangażowania obu stron w dziedzinie międzynarodowej standaryzacji norm (przede wszystkim strony chcą zachęcić do szersze wykorzystania platformy informacyjnej, w tym zachęcić do udziału w procesie standaryzacji sektor produkcyjny, a także kontynuować współszkolenie ekspertów w dziedzinie standaryzacji produkcji).
- Obie strony dołożą starań, by zapewnić stabilność rynków finansowych zarówno w obrębie strefy euro, jak i w ChRL (w tym również wykorzystanie udogodnienia w handlu dwustronnym w formie programu obustronnej wymiany euro i RMB przygotowanym wspólnie przez Europejski Bank Centralny i Chiński Bank Ludowy).
- Zbadanie nowatorskich metod współpracy finansowej, zwłaszcza w obszarze inwestycji w małe i średnie przedsiębiorstwa.
- Wymiana dobrych praktyk w obszarze e-handlu.
- Zakończenie negocjacji w sprawie Ogólnego Porozumienia dotyczącego Oznaczeń Geograficznych (GI – *Geographical Indications*).
- Kontynuowanie i wzmocnianie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa produktów żywnościowych.

5. Zakończenie

Podsumowując omawiany w tym artykule okres stosunków pomiędzy Unią Europejską i Chińską Republiką Ludową, można powiedzieć, że niewątpliwie dialog pomiędzy stronami cały czas ulegał stopniowemu rozszerzaniu i wzmocnieniu. Niestety, jednocześnie powstała pewna tendencja do powtarzania w kolejnych umowach i deklaracjach tych samych celów i założeń. Można w efekcie tego wysnuć wnioski, iż dialog ten odbywa się głównie na poziomie deklaracyjnym, nie przekładając się na wymierne działania na poziomie realnej współpracy, co za tym idzie – jest nie w pełni efektywny i w niektórych dziedzinach (zwłaszcza w kwestiach, takich jak ochrona praw człowieka w Chinach czy też szersze otwarcie się rynku europejskiego na towary z Chin) nie daje on spodziewanych efektów.

Należy w tym miejscu również zwrócić uwagę, iż obie strony są raczej trudnymi partnerami w negocjacjach. Unia Europejska – przede wszystkim ze względu na wydłużone procesy decyzyjne i brak porozumienia pomiędzy państwami członkowskimi, Chiny – z powodu znacznych różnic wśród priorytetów polityki zagranicznej i wewnętrznej oraz innego systemu wartości. Należy do tej listy dołączyć również olbrzymie różnice kulturowe oraz różnice w prawodawstwie, jakie występują pomiędzy stronami. Mimo wszystko, obie strony kontynuują i rozwijają dialog pomiędzy nimi i przenoszą go na inne obszary, co samo w sobie jest godne pozytywnej oceny. W celu dalszego polepszenia i pogłębienia relacji pomiędzy Unią Europejską i Chinami należy przede wszystkim położyć nacisk na realizowanie konkretnych

projektów – przejście ze sfery deklaratywnej do sfery działań podejmowanych przez obie strony. Ponadto Unia Europejska powinna dalej dążyć do większego zaangażowania się Chin na forum różnych organizacji międzynarodowych, zwłaszcza organizacji zajmujących się bezpieczeństwem międzynarodowym. Ważne jest również dalsze pogłębianie więzi handlowych i gospodarczych.

Literatura

- Hołdak K., Konarzewska A., *Stosunki Unii Europejskiej z Chinami*, źródło: http://www.bbn.gov.pl/dokumenty/5-6_stosunki_ue_z_chinami.pdf.
- Huang W., *Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gospodarczego Chin w latach dziewięćdziesiątych*, [w:] *Chiny. Rozwój społeczeństwa i państwa na przełomie XX i XXI wieku*, (red.) Tomala K., Gawlikowski K., Instytut Studiów Politycznych PAN, Wydawnictwo TRIO, Warszawa 2002.
- Kamiński T., *Miejsce Chin w polityce bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, [w:] „Azja – Pacyfik. Społeczeństwo – Polityka – Gospodarka”, nr 9 (2006), Wydawnictwo Adam Marszałek, Warszawa 2006.
- Stasiuk T., *PKB Chin wzrósł najwolniej od 24 lat*, źródło: <http://www.pb.pl/3986139,93046,pkb-chin-wzrosł-najwolniej-od-24-lat>.

Dokumenty

- A maturing partnership – shared interests and challenges in EU-China relations*, COM (2003) 533 of 10/09/03.
- Dokument programowy w sprawie handlu i inwestycji UE – Chiny. Konkurencja i partnerstwo* z dnia 24 października 2006 roku, COM (2006) 632 Final, źródło: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0632:FIN:PL:PDF>.
- Komunikat Komisji Europejskiej: UE-Chiny Bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność* z dnia 24 października 2006, COM (2006)631 Final, źródło: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0631:FIN:PL:PDF>.
- Multiannual Indicative Programme (MIP) 2007-2010*, źródło: http://eeas.europa.eu/china/csp/07_10_mip_en.pdf.
- NIP 2005-2006. China, źródło: http://ec.europa.eu/external_relations/china/csp/05_06_nip_en.
- Strategia wobec Chin na lata 2002-2006*, źródło: http://eeas.europa.eu/china/csp/02_06_en.pdf.
- Strategia na lata 2007-2013*, źródło: http://eeas.europa.eu/china/csp/07_13_en.pdf.
- EU – China 2020: Strategic Agenda for Cooperation*, źródło: <http://eeas.europa.eu/delegations/china/documents/news/20131123.pdf>.